

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. Samenvatting

De overeenkomst heeft tot doel het verrichten van betaalde werkzaamheden (als loontrekkende of zelfstandige) door bepaalde gezinsleden van de ambtenaren en andere personeelsleden van de Armeense diplomatieke zendingen en consulaire posten in België en, op grond van wederkerigheid, van de Belgische diplomatieke zendingen en consulaire posten in Armenië te vergemakkelijken.

Tot de zesde staatshervorming was deze materie een exclusief federale bevoegdheid. De normen betreffende de arbeidskaart afgeleverd in het kader van de specifieke verblijfssituatie van de betrokken personen blijven een federale bevoegdheid, met dien verstande dat de gewesten bevoegd zijn om deze normen toe te passen. Ook zijn de gewesten bevoegd voor de regelgeving inzake beroepskaarten, waar de federale overheid enkel bevoegd is voor vrijstellingen van beroepskaarten verbonden aan de specifieke verblijfssituatie van de betrokken personen.

Dit ontwerp van instemmingsdecreet kadert in de strategische doelstelling "Vlaanderen onderhoudt goede relaties met buitenlandse overheden" uit de beleidsnota Buitenlands Beleid, Internationaal Ondernemen en Ontwikkelingssamenwerking.

2. Situering en inhoud

De overeenkomst heeft tot doel het verrichten van betaalde werkzaamheden (als loontrekkende of zelfstandige) door de partner van de ambtenaren en andere personeelsleden van de Armeense diplomatieke zendingen en consulaire posten in België en, op grond van wederkerigheid, van de Belgische diplomatieke zendingen en consulaire posten in Armenië te vergemakkelijken.

De status van het diplomatieke en consulaire personeel dat door de Zendstaat wordt aangesteld in de Ontvangende Staat alsmede de status van de gezinsleden worden geregeld door het Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer (1961) en inzake consulaire verkeer (1963). De meeste landen, waaronder België en Armenië, zijn partij bij deze Verdragen.

Deze Verdragen voorzien in een aantal voorrechten en immuniteiten ten behoeve van de personeelsleden van de diplomatieke zendingen en consulaire posten alsmede van de gezinsleden die deel uitmaken van hun huishouden (echtgenoten en kinderen ten laste).

Voorname Verdragen stellen ten aanzien van voornoemde personen geenszins dat het verboden is in de Ontvangende Staat betaalde werkzaamheden te verrichten. Wel is het zo dat hun status en de daaruit voortvloeiende voorrechten en immuniteiten in de praktijk onverenigbaar zijn met het uitoefenen van een beroep. In de meeste Staten is de toegang van buitenlanders tot bezoldigde arbeid trouwens beperkt.

In het besef hiervan nam de Raad van Europa een aanbeveling aan betreffende een model voor een bilaterale overeenkomst die ten doel heeft gezinsleden van een lid van een diplomatieke of consulaire zending de mogelijkheid te bieden betaalde werkzaamheden te verrichten.

Deze overeenkomsten zijn van belang voor het gelijkheidsbeleid voor mannen en vrouwen, aangezien zij het voor partners van diplomaten en consulaire ambtenaren mogelijk maken een eigen carrière na te streven.

3. Procedureverloop

3.1. Gemengd karakter en ondertekening

Op 3 december 2015 legde de Werkgroep Gemengde Verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), het gemengde karakter van deze overeenkomsten vast. Zowel de federale overheid als de gewesten worden bevoegd geacht. De Duitstalige Gemeenschap, aan wie het Waalse Gewest de uitoefening van bevoegdheden inzake het werkgelegenheidsbeleid heeft overgedragen, achtte zich daarentegen niet bevoegd. De ICBB heeft deze beslissing van de WGV op 2 mei 2016, via de schriftelijke procedure, stilzwijgend bekrachtigd.

Op 1 januari 2016 trad de overheveling van bepaalde bevoegdheden met betrekking tot tewerkstelling van het Waalse Gewest naar de Duitstalige Gemeenschap in werking. Op 11 februari 2016 werd het gemengde karakter uitgebreid naar de Duitstalige Gemeenschap. De ICBB heeft deze beslissing van de WGV op 14 juni 2016, via de schriftelijke procedure, stilzwijgend bekrachtigd.

De overeenkomst zal ondertekend worden volgens formule 1, de medeondertekening, of formule 2 van de ICBB. Dit wil zeggen één handtekening door een federale, gewest- of gemeenschapsminister, of een andere gemachtigde, met volmachten van alle betrokken overheden en in naam van alle betrokken overheden, met de vermelding in de verdragstekst van de deelstaten in de aanhef en boven de handtekening.

Tot de zesde staatshervorming was deze materie een exclusief federale bevoegdheid. Ook in de huidige stand van zaken blijven de normen betreffende de arbeidskaart afgeleverd in het kader van de specifieke verblijfssituatie van de betrokken personen (zgn. arbeidskaart C in de zin van het KB 9 juni 1999 houdende uitvoering van de wet van 30 april 1999 inzake de tewerkstelling van buitenlandse werknemers) een federale bevoegdheid vanuit regelgevend oogpunt (artikel 6, §1, IX, 3°, BWHI), met dien verstande dat de gewesten bevoegd zijn om deze normen toe te passen (artikel 6, §1, IX, 4°, BWHI).

De gewesten zijn evenwel bevoegd voor de regelgeving inzake beroepskaarten, waar de federale overheid enkel bevoegd is voor vrijstellingen van beroepskaarten verbonden aan de specifieke verblijfssituatie van de betrokken personen (artikel 6, §1, IX, 3°, BWHI). De regelgeving zit momenteel vervat in het KB 2 augustus 1985 houdende uitvoering van de wet van 19 februari 1965 betreffende de uitoefening van de zelfstandige beroepsactiviteiten der vreemdelingen, zoals gewijzigd bij het KB van 22 augustus 2006. In het kader van deze Overeenkomst wordt evenwel geen vrijstelling van beroepskaarten toegekend, maar dienen de betrokken personen die opteren voor een zelfstandige beroepsactiviteit wel degelijk een beroepskaart aan te vragen (art. 1, §1, a), tweede lid, KB 2 augustus 1985).

Uiteraard is de overeenkomst ook van toepassing op vertegenwoordigers van de Vlaamse overheid in de diplomatieke en consulaire posten (samenwerkingsakkoord van 17 juni 1994 betreffende de gewestelijke economische en handelsattachés en de modaliteiten op het vlak van de handelspromotie en samenwerkingsakkoord van 18 mei 1995 betreffende het statuut van de vertegenwoordigers van de Gemeenschappen en Gewesten in de diplomatieke en consulaire posten) die in Armenië zijn of zouden worden geaccrediteerd.

3.2. Advies van de Raad van State, afdeling Wetgeving

De Raad van State bracht advies uit op 21 februari 2019 met kenmerk 65.184/VR.

Opschrift van het decreet

De Raad merkt op dat zowel in het opschrift als in artikel 2 van het ontwerp wordt verwezen naar "de overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Armenië inzake het verrichten van betaalde werkzaamheden door gezinsleden van het diplomatiek en consulaire personeel". Deze verwijzing stemt niet volledig overeen met het opschrift van de Nederlandse versie van de overeenkomst, waarin sprake is van "gezinsleden van het personeel van de diplomatieke missies en consulaire posten".

Het ontwerp van decreet werd met het oog op de rechtszekerheid in die zin aangepast.

Artikel 8 van de overeenkomst

De Raad van State vroeg duiding bij artikel 8 van de overeenkomst.

Uit de bezorgde toelichting leidt de Raad van State af dat artikel 8 van de overeenkomst op geen enkele wijze afbreuk doet aan de internrechtelijke regels en verplichtingen, zoals bijvoorbeeld de bevoegdheidsverdeling tussen de federale overheid en de verschillende deeltentiteiten, het beginsel van parlementaire instemming zoals vervat in artikel 167, §§ 2 en 3, van de Grondwet en de verplichting tot bekendmaking zoals voorgeschreven in artikel 190 van de Grondwet. Artikel 8 van de overeenkomst geeft bijgevolg geen aanleiding tot opmerkingen. De Raad acht het evenwel raadzaam om de draagwijdte van die bepaling nader toe te lichten in de memorie van toelichting.

De memorie van toelichting werd in die zin gewijzigd.

II. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

De preambule geeft uiting aan de wens van de Partijen het verrichten van betaalde werkzaamheden door de gezinsleden van het personeel van diplomatieke zendingen en consulaire posten in de Ontvangende Staat te vergemakkelijken.

Artikel 1 beschrijft het voorwerp van de voorliggende overeenkomst.

Artikel 2 bevat een definitie van de term "gezinslid". Onder de term 'gezinslid' worden naast de echtgenoten, de facto echtgenoten en wettelijke partners onder de wetgeving van de zendstaat, ook de ongehuwde kinderen ten laste jonger dan achttien jaar verstaan van een diplomatiek agent of consulair ambtenaar aangesteld bij de ontvangende staat of bij internationale organisaties met zetel in die staat (bijvoorbeeld de EU (Europese Unie) en de NAVO (Noord-Atlantische Verdragsorganisatie) in het geval van België); alsook voor de wettelijke partner van andere personeelsleden van de zending van de zendstaat of consulaire post.

Artikel 3 bevat de principiële toestemming voor de welomschreven gezinsleden van diplomatieke en consulaire ambtenaren om, op grond van wederkerigheid, betaalde werkzaamheden te verrichten.

De vereiste toestemming wordt gegeven krachtens de lokale wetgeving en geldt niet voor ingezetenen of vaste verblijfhouders.

De toestemming vervalt wanneer de betrokkene niet langer deel uitmaakt van het gezin van de diplomatieke of consulaire ambtenaar, evenals na het einde van de aanstelling van deze ambtenaar.

Artikel 4 legt de beginselen vast inzake de procedure die moet worden gevolgd om toestemming te krijgen voor het verrichten van betaalde werkzaamheden. Verzoeken moeten via diplomatieke weg worden ingediend en zullen zo naar de betrokken diensten worden doorgeleid.

Artikel 5 betreft de civiel- en administratiefrechtelijke voorrechten en immuniteiten. Het besteedt aandacht aan het feit dat de begunstigden van een toestemming om betaalde werkzaamheden te verrichten geen civiel- en administratiefrechtelijke immuniteit van rechtsmacht genieten voor de handelingen die voortvloeien uit het verrichten van bepaalde werkzaamheden welke onder het burgerlijk en administratief recht van de Ontvangende Staat vallen.

De Overeenkomst bepaalt tevens dat de Zendstaat uitdrukkelijk afstand zal moeten doen van de immuniteit van tenuitvoerlegging van alle rechterlijke uitspraken die betrekking hebben op dergelijke handelingen.

Artikel 6 heeft betrekking op het feit dat de Zendstaat afstand doet van de immuniteit van rechtsmacht in strafzaken die de in deze overeenkomst bedoelde personen genieten. Het verzoek tot afstand moet betrekking hebben op elk handelen of nalaten dat voortvloeit uit de betaalde werkzaamheden. Indien de afstand in strijd is met de belangen van de Zendstaat, is het toegestaan dat deze Staat geen afstand van de immuniteit van rechtsmacht in strafzaken doet.

De Ontvangende Staat moet voor het doen van afstand van de immuniteit ten aanzien van de tenuitvoerlegging van de rechterlijke uitspraak in strafzaken een specifiek verzoek om opheffing van immuniteit aan de zendstaat richten, die soortgelijk verzoek grondig onderzoekt.

Indien de zendstaat weigert afstand van immuniteit te doen en het een ernstige zaak betreft, kan op grond van de Verdragen van Wenen aan de begunstigde gevraagd worden om de ontvangende staat te verlaten.

Artikel 7 verwijst naar de bepalingen van het Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer (1961) en de gewoonterechtelijke rechtsregels vervat in het Verdrag van Wenen inzake consulaire verkeer (1963) op grond waarvan de begunstigten van deze Overeenkomst onderworpen zijn aan de belasting- en sociale zekerheidsstelsels van de Ontvangende Staat ten aanzien van alles wat verband houdt met het uitoefenen van hun beroepswerkzaamheden. Onder "belasting- en sociale zekerheidsstelsels van de Ontvangende Staat" dient men te verstaan het geheel van fiscale en sociale regels in werking in deze Staat, met inbegrip van de eventuele, bestaande of toekomstige, bilaterale of multilaterale overeenkomsten. Dit impliceert in voorkomend geval ook de onderwerping aan eventuele gewestbelastingen en de aansluiting bij de Vlaamse Zorgverzekering en andere aspecten van de Vlaamse sociale bescherming. Aangezien dit artikel louter verwijst naar de gewoonterechtelijke regels en de bepalingen van beide Verdragen van Wenen, werd dit niet voldoende geacht om ook tot een gemengd karakter ten aanzien van de Gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie aanleiding te geven.

Deze overeenkomst kan op elk moment gewijzigd worden door middel van schriftelijke overeenkomst. Dit wil zeggen dat de overeenkomst kan gewijzigd of uitgebreid worden door middel van een wijzigingsprotocol of overeenkomst. Die schriftelijke overeenkomst dient dan ook via de gebruikelijke instemmingsprocedure te worden goedgekeurd en geratificeerd (artikel 8) .

Artikel 8 kwam er op vraag van Armenië. Aan Belgische zijde werd opgemerkt dat een wijziging van overeenkomst steeds via de interne instemmingsprocedures dient aangenomen te worden door alle bevoegde parlementen.

De overige drie artikelen zijn gebruikelijke slotbepalingen die terug te vinden zijn in de meeste verdragen. Het gaat over de regeling van geschillen en (artikel 9), duur en beëindiging (artikel 10) en de inwerkingtreding (artikel 11).

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport,

Philippe MUYTERS